

Beslutningsforslag nr. B 29. Fremsat den 22. november 1983 af Ritt Bjerregaard (S), Svend Auken (S), Helle Degn (S), Torben Lund (S), Løvig Simonsen (S) og Nørgaard Sørensen (S)

Forslag til folketingsbeslutning om ungdomsgaranti

Folketinget opfordrer regeringen til med henblik på vedtagelse i indeværende folketingsamling at fremsætte forslag om en landsdækkende ungdomsgaranti med virkning fra 1. januar 1985.

Forslaget skal omfatte en gradvis indførelse af en garantiordning, hvorefter alle unge under 25 år sikres et tilbud om uddannelse eller beskæftigelse. I løbet af 1985 gives tilbud til de 16-19-årige, i 1985 til de 20-22-årige, og inden udgangen af 1987 gives alle unge under 25 år en garanti for uddannelse eller arbejde.

Der gives imidlertid allerede fra 1985 et yderligere tilbud om garantistøtte for de 20-24-årige.

Ungdomsgarantien skal primært sigte mod, at de unge tilbydes en grundlæggende kompetencegivende erhvervsmæssig uddannelse.

Til opfyldelse af denne målsætning må følgende forudsætninger tilvejebringes:

- Indførelse af nye uddannelses tilbud, der harmonerer med de unges forudsætninger og muligheder, herunder etablering af nye EFG-uddannelser på social- og sundhedsområdet samt tværfagligt basisår.
- Sikring af tilstrækkelig kapacitet i de eksisterende uddannelser gennem merindskrivning og geografisk spredning.

- Forbedring af de eksisterende uddannelser, så det sikres, at metode og pædagogik harmonerer med de unges forudsætninger og muligheder.
 - Sikring af lære- og praktikpladser.
 - Sikring af en effektiv vejledning af de unge.
 - Forbedring af økonomiske støtteordninger over for de særlig vanskeligt stillede unge.
 - Til opfyldelse af beskæftigelsesmålsætningen oprettes der med udgangspunkt i jobskabelsesloven i et samarbejde mellem virksomheder og kommuner et antal arbejdspladser, så de unge kan sikres beskæftigelse i mindst 12 måneder.
- Beskæftigelsestilbuddene, som især retter sig til unge på 19 år og derover, bør indeholde mulighed for fortsat uddannelse og oplæring.
- For unge under 19 år skal der kunne gives beskæftigelsestilbud i de tilfælde, hvor hensynet til den unge taler for det, og hvor tilbuddet ikke virker hæmmende på mulighederne for senere uddannelse.
- Kommunerne må forpligtes til på deres område at reservere de tilstrækkelige beløb til ungdomsgarantien.

Bemærkninger til forslaget

A. Indledende bemærkninger om baggrunden for forslaget om ungdomsgaranti

1. Ungdomsarbejdsløshedens væsen og omfang

Arbejdsløsheden er det danske samfunds alvorligste problem. Den er en menneskelig belastning for alle, den rammer, og den medfører betydelige samfundsøkonomiske tab. Derfor må bekæmpelsen af arbejdsløsheden være det højest prioriterede mål for den økonomiske politik.

I en situation, hvor virksomhederne indskrænker og det derfor er svært at skaffe job, opstår der især problemer for de nye på arbejdsmarkedet – navnlig de unge. Ledigheden blandt unge under 25 år har i næsten alle OECD-lande ligget over den almindelige arbejdsløshed. I adskillige lande har unge været udsat for en ledighedsrisiko, der er flere gange større end andre aldersgrupper. Selv i Danmark, hvor der har været udfoldet betydelige bestræbelser for at skaffe uddannelse og arbejde til unge, har ungdomsarbejdsløsheden været op imod 50 pct. større end den gennemsnitlige arbejdsløshed.

Ved indgangen til 1983 var mellem 80.000 og 90.000 16–25-årige enten ikke under uddannelse eller ikke i arbejde.

2. Den hidtidige indsats

Sigtet med den hidtidige danske indsats har været en udbygning af det kompetencegivende uddannelsessystem kombineret med lokale beskæftigelsesinitiativer til fordel for særlig udsatte unge.

Med vedtagelsen af viften af ungdomsforslag fra en socialdemokratisk regering i foråret 1982 nåede man op på 90.000 årlige tilbud inden for erhvervsuddannelserne og de øvrige ungdomsudannelser, men det må erkendes, at vi fortsat er langt fra målsætningen om at kunne tilbyde alle unge en kompetencegivende uddannelse.

Ved gennemførelse af jobskabelsesloven er hensigten gradvis at erstatte kortvarige projektlignende beskæftigelser med varige »ordinære« job igangsat ved en aktiv anvendelse af samfundets understøttelsesmilliarder.

Den almindelige arbejdsløsheds kraftige stigning siden 1980–81 har imidlertid sammen med de meget store ungdomsårgange i disse år forøget den udfordring, samfundet står over for, og besværliggjort løsningerne.

Ikke mindst de unge med den ringeste motivation for uddannelse og de færreste sociale ressourcer har måttet undgælde for denne negative udvikling, hvad blandt andet de første rapporter fra regeringens ungdomsudvalg har vist.

3. Ungdomsgarantiforsøgene

Inspireret af drøftelser på nordisk plan, i OECD og EF igangsatte den socialdemokratiske regering med støtte af et bredt flertal i folketinget et forsøg med en ungdomsgaranti i september 1980 i 2 amter, Storstrøms og Århus. Sigtet med forsøget var at efterprøve muligheden af at tilbyde alle unge, der forlod folkeskolen uden at komme i gang med en uddannelse eller arbejde, og alle langtidsledige unge under 25 år en mulighed for erhverv og arbejdsmarkedsuddannelse og/eller et job i den private eller offentlige sektor.

Forsøgene har været udført med betydeligt engagement fra de lokale myndigheders og organisationers side i de to amter. Det er glædeligt at se, at stort set alle instanser, der har arbejdet konkret med ungdomsgarantiforsøget, bakker en fortsættelse af ungdomsgarantien op.

Ungdomsgarantiforsøget har haft en række gunstige virkninger for de unge. I kraft af garantien har man fået vejledningskontakt til langt flere unge end hidtil, og det er navnlig i 1982 lykkedes at fremskaffe flere jobtilbud i den private sektor.

Selv om forsøgene også har afdækket store vanskeligheder for de unges uddannelses- og beskæftigelsesmuligheder, kan der ingen tvivl være om, at ungdomsgarantitanken er rigtig, og at den gradvis bør udstrækkes til hele landet.

Når der også har været skuffelser, skyldes det, at forsøgsregionerne har manglet en række afgørende forudsætninger for ungdomsgarantiens opfyldelse.

4. Socialdemokratiske regeringsinitiativer i 1982

Den tidligere socialdemokratiske regering gjorde indsatsen mod ungdomsarbejdsløsheden til en hovedsag for sit arbejde og lagde derfor et omfattende kompleks af forslag og initiativer frem til drøftelse og til beslutning i foråret 1982. Med vedtagelsen af »martspakken« skete der en kraftig forøgelse af erhvervsuddannelsespladser, en forbedring af muligheden for oprettelse af lære- og praktikpladser, skolevejlederordningen blev gjort obligatorisk, kommunernes pligtige budgetter til indsats mod ungdomsarbejdsløsheden blev fordoblet, og jobskabelsesloven blev vedtaget.

Alt dette skete inden folketingets sommerferie i 1982.

Derefter var det tanken at udarbejde et forslag til en landsdækkende ungdomsgaranti i lyset af erfaringer fra de to forsøg (men ikke nødvendigvis identisk med Storstrøms- og Århusmodellerne) med virkning fra 1. januar 1984. Denne tidsplan ville dels give muligheder for forhandlinger med partierne, med de unge, med kommunerne, med arbejdsmarkedets organisationer, mellem berørte ministerier, dels skulle den give tilstrækkelig tid til den lokale planlægning og forberedelse, og dels ville der være mulighed for at etablere uddannelsstilbud, skolevejlederordning og igangsættelse af jobskabelsesloven.

Det var vort indtryk, at denne tidsrækkefølge og strategi havde støtte hos et flertal i folketinget

B. Forslaget om ungdomsgaranti

Socialdemokratiet ønsker med dette forslag til folketingsbeslutning om en ungdomsgaranti at indbyde regeringen og folketingets partier til et positivt samarbejde om etablering af en landsdækkende garantiordning, der under visse vilkår kan give de unge en ret til tilbud om en uddannelse eller arbejde.

Efter forslaget opfordrer folketinget regeringen til at fremsætte et forslag til en landsdækkende ungdomsgaranti, der kan træde i kraft med udgangen af 1984. Dette kræver, at der allerede nu tages fat på forudsætningerne, således at garantien kan træde i kraft den 1. januar 1985.

Det haster derfor med en politisk afklaring. Socialdemokratiet går ud fra, at såvel de nuværende regeringspartier som socialistisk folkeparti og det radikale venstre vil være interesseret i disse drøftelser.

Det bemærkes, at forslaget er en uændret genfremsættelse af et i folketingsåret 1982-83 fremsat forslag til folketingsbeslutning, jfr. Folketingstiden-

de 1982-83, tillæg A sp. 2875 og forhandlingerne sp. 7087.

C. Bemærkninger om centrale spørgsmål vedrørende indførelsen af en ungdomsgaranti pr. 1. januar 1985

1. Gradvis indførelse

Ifølge forslaget skal ungdomsgarantien indføres gradvis. Det er ikke realistisk allerede den 1. januar 1985 at forpligte lokalsamfundene og uddannelsessystemet til at skaffe alle unge under 25 år et tilbud om uddannelse og arbejde. Der må nødvendigvis en overgangsperiode til. Forslagsstillerne forestiller sig en 3-årig overgangsordning. En sådan - 3-årig - overgangsordning kan virke betænkelig lang i relation til problemets alvor. Der bør imidlertid lægges vægt på en realistisk overgangsordning, således at lovforslagets intentioner og virkelighedens muligheder er sammenfaldende.

Ordningen indebærer, at de 16-19-årige i løbet af 1985 bliver garanteret uddannelse eller arbejde, og at vejledning straks sættes ind. Ordningen udvides til i 1986 at gælde de 20-22-årige, og endelig vil der inden udgangen af 1987 blive givet alle unge under 25 år et tilbud om uddannelse og arbejde.

Indtil garantiordningen træder i kraft for alle unge fra 16-25 år, er det nødvendigt med en særlig indsats for de unge, der først i 1986 eller 1987 bliver omfattet af garantien. Vi vil derfor allerede fra 1. januar 1985 tilbyde de 20-24-årige dels vejledning, dels tilbud om uddannelse og arbejde, efter en ledighed på 9 måneder inden for de sidste 15 måneder. Disse tilbud bortfalder selvfølgelig for de 20-22-årige i 1986, når de kommer ind under garantiordningen, og for de 23-24-årige i 1987 i takt med, at de omfattes af hovedgarantien. Den nævnte ledighedsperiode på 9 måneder søges snarest forkortet til 6 måneder.

2. Indførelse af nye uddannelsesstilbud, der harmonerer med de unges forudsætninger og muligheder

Uddannelsessigtet i ungdomsgarantiordningen er det helt overordnede. Målsætningen må være at give alle unge - specielt de 16-19-årige - en reel mulighed for en grundlæggende kompetencegivende erhvervsrettet uddannelse.

Selv om uddannelse ikke i sig selv løser ungdomsarbejdsløshedsproblemet, så vil det både af hensyn til de unge selv og af hensyn til samfundet være afgørende, at ungdommen får en så god erhvervsrettet uddannelse som muligt.

Udviklingen på såvel det private som offentlige arbejdsmarked er gået så stærkt igennem de senere år, at man utvetydigt bør fortælle de unge, at vejen til en varig arbejdsplacering som oftest går gennem en grundlæggende kompetencegivende uddannelse.

Der bør i en årrække etableres 15.000–20.000 nye uddannelsespladser til de kommende års unge, der forlader folkeskolen, samt til unge, der har forladt folkeskolen, men ønsker at komme i gang med en uddannelse.

Der bør herunder tilvejebringes 6.000–8.000 uddannelsespladser på social- og sundhedsområdet inden for rammerne af de erhvervsfaglige grunduddannelser.

Social- og sundhedsuddannelserne bør tilvejebringes på basis af »Betænkning om social- og sundhedsuddannelserne inden for EFG-systemet«. Det er forudsætningen, at sådanne nye EFG-uddannelser skal medvirke til et generelt uddannelsesmæssigt løft på området. Vi ønsker altså ikke betænkningen brugt til at forkorte eller sænke niveauet på eksisterende uddannelser. Det drejer sig først og fremmest om, at de nye EFG-uddannelser skal knyttes til funktioner, der i dag betjenes af uuddannet eller meget kortuddannet personale.

Forslagsstillerne kan tilslutte sig rapportens bemærkninger om, at der ved tilrettelæggelsen af social- og sundhedsuddannelserne bør tilvejebringes mulighed for, at voksne medarbejdere, der i dag arbejder i social- og sundhedssektoren, får mulighed for at erhverve en uddannelse, der giver dem samme kompetence som de EFG-uddannede.

Der bør ligeledes oprettes omkring 5.000 pladser inden for EFG-systemet som et nyt basisår. Dette basisår skal med en overbygning af korte andendelsuddannelser rette sig mod den del af industrien, der fortrinsvis beskæftiger ufaglært eller tillært arbejdskraft, og samtidig være et tilbud til de unge, som ikke har truffet et valg mellem de øvrige hovederhvervsområder.

Selv med tilvejebringelsen af de nye uddannelser vil der i en lang årrække ikke være mulighed for et frit uddannelsesvalg for de unge. Dette bør erkendes åbent, således at ungdomsgarantien modsvares af realistiske forestillinger hos de unge. Den markante meretablering af nye uddannelsespladser vil imidlertid give mange tusinde unge uddannelsesmuligheder, der hidtil ikke har været til stede.

3. Sikring af tilstrækkelig kapacitet i de eksisterende uddannelser

Der vil i løbet af 1980'erne være et sådant ekstraordinært pres på ungdomsuddannelserne, at det

i den nuværende økonomiske situation er rimeligt at undersøge alle relevante muligheder for at anvende den bestående uddannelseskapacitet endnu mere effektivt, end tilfældet er i dag.

Det danske uddannelsessystem er generelt så veludbygget og professionelt, at man i lyset af den alvorlige ungdomssituation bør kunne slække på visse standarder og normer med hensyn til merindskrivninger på uddannelsesholdene, effektiviseret anvendelse af uddannelsesinstitutionernes fysiske rammer etc.

I »tilstrækkelig kapacitet« ligger imidlertid også det meget væsentlige geografiske element, således at det sikres, at uddannelseskapaciteten spredes mest muligt, og at indtag på nye uddannelser holdes nede på et niveau, så man ikke ad denne vej hindrer en uddannelsesspredning.

Vi påregner, at man ad denne vej kan øge antallet af uddannelsespladser med ca. 10.000.

4. Forbedring af de eksisterende uddannelser, så det sikres, at undervisningsmetode og pædagogik harmonerer med de unges forudsætninger og muligheder

Såvel rapporterne fra regeringens ungdomsudvalg som ungdomsgarantiforsøgene har dokumenteret, at langt den overvejende del af de unge, der forlader folkeskolen, ønsker en fortsat kompetencegivende uddannelse.

Det må imidlertid erkendes, at godt 10 pct. af de unge efter folkeskolen giver udtryk for, at de ikke har lyst til at fortsætte i et uddannelsesforløb, samt at mange unge udtrykker kritik af det abstrakte og teoretiske indhold i ungdomsuddannelserne.

Da vejen frem mod en varig arbejdsplads i fremtidens samfund imidlertid som oftest nødvendiggør en uddannelse, og da de erhvervsfaglige grunduddannelsers mål og indhold er en god løsning for en stor del af de unge, bør man ofre betydelige kræfter på at modernisere undervisningsmetode og pædagogik i de bestående uddannelser dels for at sikre et højt fagligt niveau, dels for at sikre, at uddannelsernes indhold harmonerer med de unges muligheder og forudsætninger.

Ligeledes bør der lægges afgørende vægt på de unges muligheder for demokratisk medleven på uddannelsesstederne specielt i den daglige undervisningssituation.

De unges individuelle motivation er en væsentlig realitet, og man bør derfor også gennem vejledningen over for de unge være åbne over for uddannelsesforløb, der f.eks. kan indebære et ung-

domshøjskole-, højskole- eller efterskoleophold mellem folkeskolen og en påbegyndt erhvervsfaglig grunduddannelse. I denne vejledning må man også være opmærksom på den kommunale ungdoms-skoles muligheder for at give tilbud til de unge ledige som angivet i folketingets beslutning vedrørende ungdomsuddannelse, ligesom andre mere eksperimenterende, utraditionelle overgangsforløb fra skole til uddannelse må indgå i overvejelserne. Der bør hurtigst muligt skabes adgang for forsøgsordninger på uddannelsesinstitutionerne med det mål at forbedre uddannelsernes undervisningsmetoder og pædagogik. Der findes allerede en række relevante erfaringer fra de kombinerede projekter, der vil kunne anvendes i denne forbindelse.

Det skal i uddannelsespolitikken fastholdes, at der bør være en snæver sammenhæng såvel med arbejdsmarkedets behov for relevante uddannelser som med de unges engagement i samfunds-, familie- eller fritidsforholdene.

5. Sikring af lære- og praktikpladser

Garantiforsøgene har afdækket, at de hidtidige initiativer for at skaffe lære- og praktikpladser ikke har været tilstrækkelig effektive. Det er ikke holdbart at tilskynde de unge til at søge ind i grundlæggende erhvervsuddannelser, uden at samfundet samtidig kan tilbyde reelle muligheder for at gennemføre disse uddannelser i kraft af et tilstrækkeligt antal lære- og praktikpladser.

Igennem de sidste par år og især i foråret 1982 er der i et samspil mellem regering, folketing og arbejdsmarkedets parter og de kommunale organisationer taget en række betydelige praktiske og økonomiske initiativer til oprettelse af flere lære- og praktikpladser. Alle disse anstrengelser til trods ser det ud til, at der i 1983 er en fortsat mangel på ca. 14.700 lære- og praktikpladser. Hertil skal lægges de pladser, der bliver behov for ved en forøgelse af uddannelseskapaleten i fremtiden. Derfor må fremskaffelsen af yderligere lære- og praktikpladser inden for den offentlige og private sektor og administrative forenklinger af procedurerer ved oprettelse af lære- og praktikpladser fortsættes og gennemføres.

Socialdemokratiet er af den principielle opfattelse, at disse problemer så vidt muligt skal klares ad frivillighedens vej. Dette er forsøgt konsekvent, men problemerne er så store, at det kan være nødvendigt med mere forpligtende ordninger.

Derfor bør der indføres en pligt for virksomhederne til efter nærmere fastlagte kriterier at oprette

et bestemt antal lære- og praktikpladser eller betale et forhøjet beløb til AER.

Kvoterne eller den forhøjede AER-betaling fra arbejdsgiverne fastlægges efter kriterier, hvori bl.a. indgår antallet af ansatte og virksomhedens omsætning.

De nærmere regler fastlægges efter forhandling med arbejdsmarkedets parter.

Aftalen mellem staten og hovedorganisationerne fra maj 1982 om økonomisk støtte til oprettelsen af lære- og praktikpladser og smidiggørelse af administrative procedurer og regler fastholdes og udbygges.

AER-fondens midler forøges desuden for at tillade en delvis arbejdsgiverfinansiering af initiativer som f.eks. oprettelse af egentlige værkstedsskoler. Skal denne udvej benyttes, kræver det løn- og arbejdsforhold som under en almindelig »praktikplads«.

6. Sikring af en effektiv vejledning af de unge

En anden afgørende forudsætning for ungdoms-garantien er en sikring af en effektiv vejledning af de unge. Blandt andet ungdomsgarantiforsøgene har dokumenteret, at der fortsat regionalt og lokalt er »huller« i de hidtidigt anvendte vejledningsmodeller, hvorfor en intensiveret indsats er nødvendig.

For det første bør der oprettes et regionalt – politisk ansvarligt – organ, der skal sikre, at den tilstrækkelig effektive vejledning forefindes lokalt. Dette vejledningsorgan bør i konsekvens af dette forslags indhold dække såvel uddannelses- som arbejdssektorerne på tværs af stats-, amtskommunale- og primærkommunale myndigheder. Der bør således være repræsentanter for arbejdsmarkedsnævnene, arbejdsmarkedets parter, kommunerne, amtskommunerne samt uddannelsesinstitutionerne.

Der er ikke hermed taget stilling til, om det ansvarligt styrende organ kan udbygges i forhold til bestående organer.

Dette politisk ansvarlige koordinerende vejledningsorgan kan suppleres med et ligeledes regionalt opbygget rådgivende teknikerudvalg, f.eks. hovedvejlederudvalget.

Der bør dernæst udarbejdes centrale retningslinjer for vejledningens tilrettelæggelse, således at der opstilles mål omkring vejledningens effektivitet og omfang m.v., idet selve vejledningsorganiseringen på lokalt plan imidlertid bør tilrettelægges regionalt/lokalt i overensstemmelse med individuelle muligheder og ønsker.

Der bør sikres en glidende koordination mellem vejledningen i folkeskolen og den vejledning, der

etableres, når de unge forlader skolen, således at der i modsætning til ungdomsgarantiforsøgene ikke indlægges nogen ventetid. Efter folkeskolen er det vigtigt at sikre, at de unge i videst muligt omfang kun skal henvende sig ét sted for at modtage den nødvendige støtte og vejledning.

Forsøgene har i øvrigt vist, at vejledningsindsatsen ikke alene bør ydes forud for placering i et uddannelsesforløb eller et arbejde, men at en aktiv løbende vejledning i en række tilfælde er vigtig for at sikre varig forbedring af den unges situation.

Der bør i vejledningsarbejdet blandt andet lægges vægt på at motivere pigerne til at ansøge de fremtidige arbejdsmuligheder i de erhvervsfaglige grunduddannelser bredere end hidtil. Det kan være nødvendigt at pålægge de vejledende organer at tage specielt dette område op og at udvide arbejdsformidlingens indsats.

7. Forbedring af økonomiske støtteordninger over for de særlig vanskeligt stillede unge

Unge under uddannelse bør generelt have rimelige økonomiske vilkår. Ved at indføre løn på basisset vil man således uden tvivl stimulere interessen hos de unge for disse uddannelser og dermed anvende denne positive diskriminering til at påvirke elevstrømmen fra gymnasiet mod de erhvervsfaglige grunduddannelser.

I den nuværende situation er det imidlertid nødvendigt at prioritere, og socialdemokratiet ønsker derfor i første omgang at sikre de særlig vanskeligt stillede unge en økonomisk bistand, der medfører, at de ikke af økonomiske årsager hindres i at påbegynde og færdiggøre en uddannelse.

Der bør sikres særlig vanskeligt stillede unge en økonomisk bistand, der medfører, at de ikke af økonomiske årsager hindres i at påbegynde og færdiggøre en uddannelse, det vil sige, at deres levestandard som et minimum fastholdes, hvis de påbegynder en uddannelse.

De økonomiske støtteordninger kan f.eks. tilvejebringes igennem en udvidelse af praksis i forbindelse med bistanstlovens muligheder for at yde hjælp til enlige forsørgere, der ønsker uddannelse.

Der tænkes specielt på at genindføre den mulighed, enlige mødre efter mødrehjælpens regler havde for at få hjælp til uddannelse, og lade denne gælde for enlige forsørgere af begge køn.

8. Oprettelse af arbejdspladser

I erkendelse af, at en række af uddannelsesinitiativerne primært kommer de 16-19-årige til gode, bør samtidig tilvejebringes en række uddannelses-

og beskæftigelsesprojekter med det formål også at give de 20-24-årige et reelt tilbud.

Socialdemokratiet skal her pege på de muligheder, der ligger i:

1. Sikring af de økonomiske forhold, således at voksne får mulighed for at gennemføre en faglig grunduddannelse.
2. Arbejdsmarkedsuddannelserne.
3. Betalt frihed til uddannelse vil kunne give gruppen af unge, som ikke har deltaget i uddannelse efter folkeskolen, nye muligheder. Her lægges samtidig op til en modernisering af arbejdsbegrebet via en veksling mellem arbejde og uddannelse.
4. Beskæftigelsesforanstaltninger, i forbindelse med hvilke det er nødvendigt med en særlig vejledning.

Vi ved fra garantiforsøgene, at det for mange unge er et udtrykt ønske at komme i arbejde. Derfor er det for denne gruppe helt afgørende, at ungdomsgarantien også indeholder et beskæftigelsestilbud. Imidlertid ved vi også fra undersøgelser i forbindelse med garantiforsøgene, at de unge arbejdsløse gennemgående har haft mange job. De unge er altså meget jobsøgende, men opnår aldrig en varig tilknytning til arbejdsmarkedet. De vander fra arbejdsløshed til midlertidige småjob og tilbage til arbejdsløshed, nye småjob, tilbage igen osv. Småjobbene giver ikke de unge en fast tilknytning til arbejdsmarkedet, men bliver i stedet en blindgyde.

Vi må derfor gennem ungdomsgarantien sikre, at de unge opnår en varig tilknytning til arbejdsmarkedet.

Beskæftigelsestilbuddene kan bruges til at forbedre de unges muligheder for at komme ind på det faste arbejdsmarked. Derfor skal der være tale om længerevarende tilbud med indhold og meget gerne kombineret med uddannelse. Disse beskæftigelsesprojekter er mere meningsfulde og også mere konstruktive i forhold til at løse unges arbejdsløshedssituation.

Mange af de eksisterende beskæftigelsesprojekter har opnået betydelige resultater, og der er udført et glimrende arbejde, men der er for socialdemokratiet ingen tvivl om, at oprettelse af arbejdspladser på et mere varigt ordinært grundlag ville være en afgjort fordel.

Vi forestiller os derfor, at man i et samarbejde mellem kommuner og private virksomheder og ved udnyttelsen af jobskabelsesordningen får mulighed for at give de unge voksne langtidsledige et tilbud

på ordinære vilkår af mindst 12 måneders varighed.

Tilbuddene til de 20–24-årige unge bør støtte og inspirere henimod en livslang kombination af langvarigt arbejde og indskudte efteruddannelsesperioder.

Det er et bærende princip i ungdomsgarantien, at de unge under 19 år bør sikres en erhvervsuddannelse. Derfor bør beskæftigelsestilbuddene især rettes til voksne unge over 19 år. Der bør dog også i forbindelse med beskæftigelsestilbud være en mulighed for fortsat uddannelse og oplæring (jfr. jobskabelseslovens bestemmelser herom).

Til trods for den overordnede målsætning kan det være hensigtsmæssigt for grupper under 19 år, at de får et egentligt arbejdstilbud, for at få dem i gang efter en ledighedsperiode. Et beskæftigelsestilbud bør dog kun gives de unge, hvor hensynet til de unge selv taler for det, og hvor det ikke virker hæmmende på en senere mulighed for uddannelse.

D. Finansiering og byrdefordeling

Omkostningen ved en landsdækkende ungdomsgarantiordning fordeles mellem staten, amtskommunerne og primærkommunerne, således at amtskommunerne og primærkommunerne afsætter et lovbestemt beløb pr. indbygger. Eventuelt uforbrugte midler fordeles til kommuner med særlig mange unge arbejdsledige eller med særlig store grupper af truede unge. Staten afholder udgifterne til erhvervs- og arbejdsmarkedsuddannelserne efter de nugældende regler samt yder refusion af foranstaltninger til de særlig truede grupper. Udgifterne til fremskaffelse af yderligere lære- og praktikpladser betales af de offentlige og private arbejdsgivere.

E. Koordinerende betragtninger

Overgangen fra skole til erhverv kan være vanskelig især for skoletrætte og andre svagt motiverede elever eller for grupper med særlige vanskeligheder, f.eks. indvandrerbørn og -unge. For disse unge bør der tilbydes særlige foranstaltninger, f.eks. ungdomsskolernes heltidsundervisning, produktionskoler (kombinerede uddannelses- og produktionsprojekter), således at der for disse unge etableres ikke en blindgyde, men en omkørselsvej.

For de mere uddannelsesmotiverede må der etableres »kurser for unge arbejdsledige« (KUA), der kan afsluttes med enkeltfagsprøver på f.eks. HF-niveau.

Selv om uddannelsesinitiativerne i dette forslag realiseres, herunder tilvejebringelsen af lære- og praktikpladser, vil der stadig være en stor gruppe af unge – fortrinsvis de 19–24-årige – der ikke vil finde plads i et længerevarende uddannelsesforløb. EIFU-kurser kan, hvis de målrettes, således at de direkte fører frem til uddannelse eller beskæftigelse, være et tilbud for denne gruppe.

Fremtidens arbejdsmarked – med det traditionelle arbejdsbegreb – giver ikke mange muligheder for varige arbejdspladser uden en grundig uddannelsesbaggrund.

Dette forhold bør inspirere til en debat, der kan fremme nye og måske utraditionelle ideer henimod en modernisering af arbejdsbegrebet, således at der ad denne vej kan skabes nye arbejdspladser.

Vi vil ikke på nuværende tidspunkt lægge os fast på indholdet af sådanne nye arbejdsområder, men ikke mindst de kommende 5–10 år fordrer utraditionelle arbejdspladser, såfremt de nuværende tusinder af 20–24-årige, der ikke har haft eller vil få mulighed for hverken en uddannelse eller erhvervelse af en længerevarende tilknytning til arbejdsmarkedet, skal opleve samfundsmæssig fair play i disse meget vanskelige år.